

ด. ๑๕๔

ละครเวียงจันทน์

เรื่อง

๒

บាយศ

สำนวนภาคอีสาน

สนุกสนาน ตลกขบขัน มีคติสอนใจดี

ของ

คณะละครเวียงจันทน์

ถ่ายอักษรโดย

คำทอง

พิมพ์จำหน่ายปลีกและส่งที่

โรงพิมพ์เลียงเชียง เลขที่ ๒๐๑

เชิงสะพานเสาชิงช้า ถนนบำรุงเมือง

ดอนประตูผี พระนคร

ราคาเล่มละ ๓ บาท

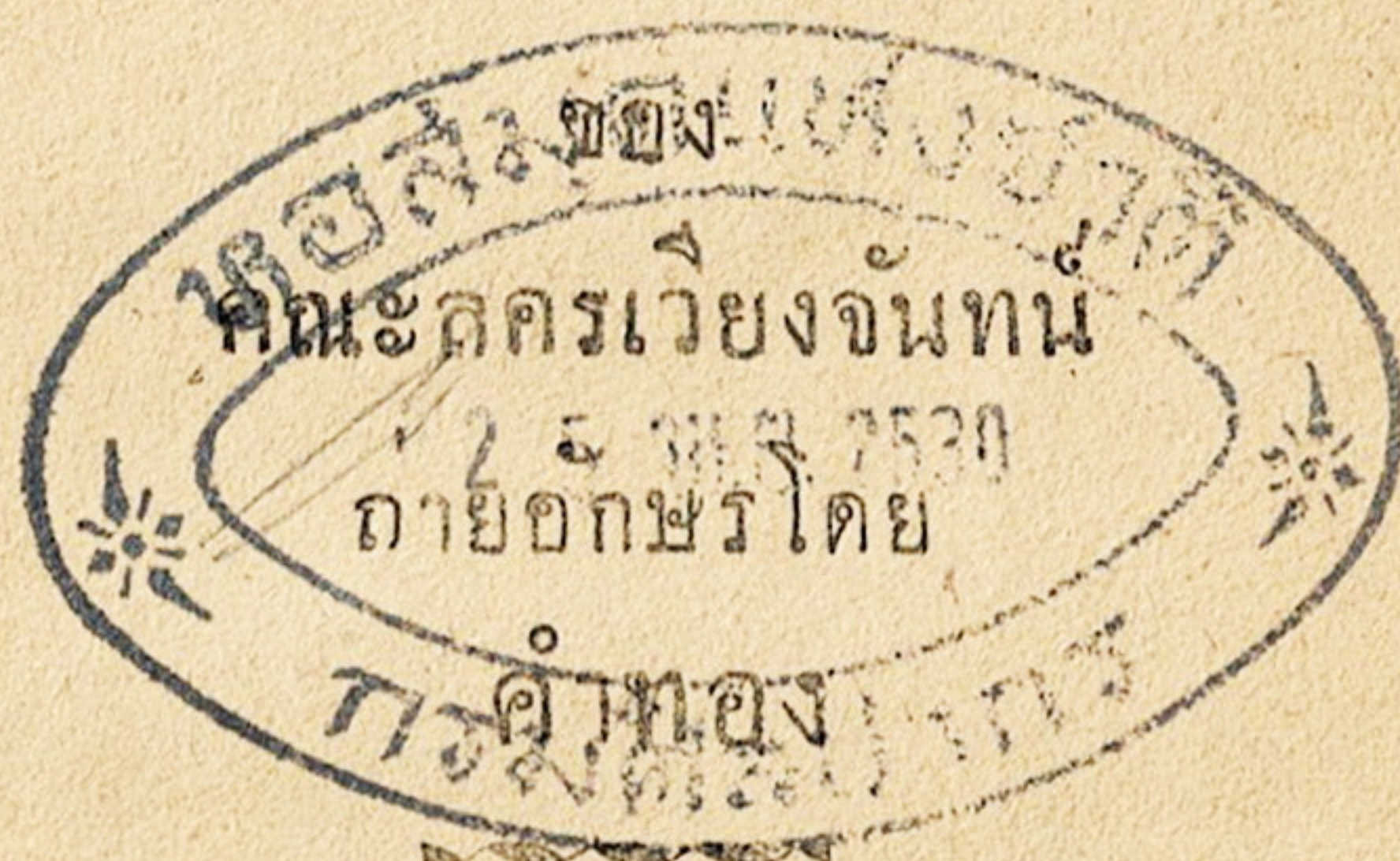
ละครเวียงจันทน์

เรื่อง

๒
บายศ

สำนวนภาคอีสาน

สนุกสนาน ตลกขบขัน มีคติสอนใจดี

พิมพ์จำหน่ายปลีกและส่งที่
โรงพิมพ์เสียงเชียงใหม่ เลขที่ ๒๐๑
เชิงสะพานเสาชิงช้า ถนนบำรุงเมือง
ดอนประดิษฐ์ พระนคร

ราคาเล่มละ ๓ บาท

หอสมุดแห่งชาติสาขาพระราชวังมา

เลขห้อง 106

เลขหมู่ 895.91241

012510

เลขทะเบียน ข.๓๐๗ ๑๐๙๗๗

คำนำ

“ ตครเรื่องบายศรี ” ตทานกาดงอาพอยน เดมท
เคยว คณะตครดาว ชงมทาวกะตายเป็นตนเคยกรอง
ชน แะได้นำออกแสดงณเวียงจันทน์ ได้รับความ
นิยมชมชอบจากประชาชนมาากแะว ตครเรื่องนงนพ
เบบตครทตอชอชองชาวเวียงโดยแท้

ข้าพเจ้าได้บตครนมาโดยความโชคค้แท้ๆ เพราะ
ท่านผู้มชอผู้หนึ่งได้ส่งมาให้อ่าน แะข้าพเจ้าเห็นว่า
เบบตครทตนาอ่านจริงๆ เพราะนอกจากจะมีเค้าโครง
เบบตครตลกเจ้เด่นแะวยังแะงคคคคๆ ไว้มาก โดยณะเพาะ
คือ “ ผู้คคคคค ยาจกคคคค ” ด้วยเหตุนั้นข้าพเจ้าจึง
ถอดจากอักษรไทยน้อย ชงไซเขียนบตครนมาเป็น
อักษรไทย เพอแผ่ผายให้ชาวเราผู้ทอ่านอักษรไทยน้อย
ไม่ได้ หรือไม่มีโอกาสจะได้อ่าน ให้ได้อ่านเรื่องนโดย
ทั่วๆ ไป

อนง, ขอแจ้งให้ทราบด้วยว่า ในการถ่ายอักษรน
ได้พยายามเขียนสะกดการันท์ให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมาก

ที่สุด และด้านอนุภาษาก็คงไว้อาตามรูปเดิมทั้งต้น มิได้
 คัดแปลงแก้ไขอย่างใดเลย ซึ่งบางที่บางท่านคงเห็นว่า
 ด้านอนุบางแห่งแปลก ก็ขอให้เข้าใจไว้ด้วยว่าอาจ
 เวียงจันทน์เขาพูดของเขาอย่างนั้นจริงๆ

บัดนี้ ขอเชิญท่านหาความสะอื้นออกสะอื้นใจใน
 ดุครเรื่อง บ้ายศรี นตอไปเกิด

คำทอง

กรุงเทพฯ

๓๖ พฤศจิกายน ๒๕๒

ป.ด. ดุครเวียงจันทน์ท่านองหน ยังมอกหทัยเรื่อง หาก
 ท่านยังอ่อนช้อนและอยากอ่านอีก ก็ขอได้บอกความจำนง
 มายังโรงพิมพ์นอก

คำทอง

๒ บ้ายค

ฉากที่ ๑

ในห้องรับแขกของพระยาสัมฤทธิ์

ชุดที่ ๑

(นางเพ็ญหญิงหีบผ้า)

พระยาสัมฤทธิ์ (ย่างเข้ามา) นางเพ็ญเอ๋ย! จังแมน

ออชอนใจมอญ เพราะชอยคิดเห็นท่ามอญ
ท่าชอนอกแดง บะเก็นวาคคออชอนดะมอญ!

นางเพ็ญ ออชอนดงนอชานอย ?

พระยา ออชอนดะบอ, เขามาจาวขายดินตอหนึ่ง
กว้างดืบเฮ็กตาร ราคาคะแพงหาทอนน.

นางเพ็ญ ราคัพพห่าชอยกับอะ! ย่าพอจะชอยมาเฮ็ด
หยัง ?

พระยา ชอยจะชอยม ปุ๊กคอกมา มาเฮ็ดเค็นชวงน้ำ

นางเพี้ย เอาแล้ว! ถกความยวดยาของจากราทอง
 อีกแล้ว! โอ้ย! ชิบुकไวเฮ็ดหยัง มักบ่อ
 ทนมีจักโต.

พระยา มาบอมกชอเอาแทนนต อุดหยากหยังมา
 ห็น โตตะเจ็ดสิบแปดสิบกับหมกไป.

นางเพี้ย จะชอมาไวเฮ็ดหยัง ? ขอทานนำท่อน!

พระยา เจ้าอย่าดูมาเจ้า ๆ เจ้าบ่ออยู่จักบ่อว่าชอย
 แม่ไน ?

นางเพี้ย ก้อยจักเห็นเดวว่าแม่หยาดวง พระยาต้ม-
 ฤทธิ แคคณพอเจ้ากขอทานเจ้าแต่ เพราะยา
 พอดคงแต่ชหาแนวเฮ็ดอันเป็นประโยชน์ได้เฮื่อน
 ได้ชานกบอม ชอเฮื่อนเบียรเย็นหรือ ? ชอ
 กอชกชูปหรือ ? ชอรกโอโตหรือ ? ชน
 ดอกเวยกของยาพอเห็น บาดนชาชิมวเมา
 นำเดินมาเดินดวอก. (เจ้าผู้เดียว) โอ้ยถูก
 มาหน่ายเค มาไดผวบายศัจจ บ่อแม่ไน
 ตะ คงแม่จากราทองเห็นตะ มันเทยวมายว
 มาเยย ให้ผวกชอกหาแต่ทางคัมวายจิบ

~~~~~
 หายจิงซ มนคาตมาทะเลงกนแต่ชาติก่อน
 พุท.

พระยา   อย่าขึ้นมาเง้าแป็บ ๆ อยู่ไหน !   อันเจ้าหนชี่อยู่
 จักเฝ้าเอาหน้าเอาตาเป็นบอ   เจ้าเดิมแล้วบอ
 ว่าช้อยแม่นไผ ?   เจ้าอย่าเง้าค่อไปอีก.

นางเพี้ย   เง้าละต   เงินค้ำไม้เท้าโต   อาชญาอีกเอาไปจ่าย
 แต่แนวบ่อเป็นตาใต้   เตก   เดียวนดุกด้าวก็
 ใหญ่เต็มคิงจนผู้บ่าวมาขอแล้ว   บาดพ่อโดด
 เมามัวแต่บ้ายศอยู่   บ่ออายบ้านเมืองเพิน
 บ่อเหอ ?

พระยา   แม่นผู้ ไตมาขอดุกด้าวเฮาก้อ ?

นางเพี้ย   ก็แม่นทิดหนูจนหนตะบอ

พระยา   หนูจันใด ?

นางเพี้ย   หนูจันบ้านเหนือ   มั่นก็เป็นพ่อไฮ่พ่อนา
 ชอ ๆ นแล้ว   แต่หากแม้นดุกกบบบ้านหาดาน
 กบเมือง โขย,   เจ้าเดิมเขาแล้ววะ ?   ทิดหน
 จนกแม่เอกอายทิดเอียบานเหนือทิดว่า   แต่
 ย่าพอยงหนูมกยงเป็นเพื่อนหาดานากนกกบดาว

พระยา

ก้อ (บึ้งปาก) ฟางแต่บายศหลายโตด
 ตมตูกหลานบ้านเมืองหมด
 คนหน้าจ้งใดหระ จะเป็นตูกเซยช้อย (คิด
 ชั่งตงอยู่คราวหนึ่ง) เขาตั้งมาคุดหมันคุดแคะน
 กูแท้!

นางเพี้ย

คุดหมันคุดแคะนจ้งใด ? เขามักเขาอยากได้
 เขากช้องกชอเขามักเป็นกรรมดาตวา. ให้
 เขาเฮ็ดมบบมบแมบแต่พอเขาจ้งชบช จ้ง
 จะว่าด ? ก้อย่าตั้งโพดหลายเทาะญาพ่อเฮย
 คนตมคองกะตาย !

พระยา

โพดจ้งใด ? ช้อยเป็นอาชยาหลวง ตูกเซย
 ช้อยตองแมนเจ้าเมืองหรืออุปฮาดชะพุนคหรือ
 เป็นขุนเป็นกวนผู้ใหญ่กยังใครแต่ โต้บได้
 แท้ๆ คาสอกตาแดงกวนบ้านกยังจกตม
 หน้าตมตาแตก !

ชุดที่ ๒

ขารกาทอง (เข้ามาด้วยกม่อไห่ว)   ตบายนตชาชยา

หัตถวงชอยน้อย.   ๒   ๒   ๕   ๑   ๒   ๒
ดบายคชาชยาแม่ชอยน้อย.

พระยา จาราทองมานเณ กำนัดคิดเห็นหนากเห็น
ชอดมาโตด. ต่บายนต์จาร. เชิญนัง.

จารกาทอง คอยอยู่คอกขานอย. ขานอยมาหุดองอาชยา
หุดองอยากให้ยาหุดองตกดงตะ ในเรื่องท
ดินดอนพน.

พระยา กจกฉาหฬต. ขอยกจามจะไปหาเจ้าอยู่
แต่ผู้ ยงเขาหากมีความเวาอยู่.

จารกาทอง   โดย!   กัยงวามุยงชานอย   ม่แต่ทำจะยง
 อยุชนแฉว.   ถกกกยง   บอถกกกยง   แต่จะพง
 ความเขา   บ่คุดบ่ด่ยงจกเทอแฉวชานอย.

นางเพ็ญ   พระเจ้ากระษัตริย์   โศกพิศ   ท้าวจางกาทอง

จารกาทอง จักสีโพดอัสถิง อายาแม่ช้านอย (เจ้าหน้า
พระยาสมุททชค่อไป). ดันใดจะต้มหน้าต้ม
ดา จะต้มยัคต้มคักคัก เขมูอายาหลวงคก
ดงโตดช้านอย อายาตู้ไปปกรักษาหารอนำผู้

ยังจกเทอชาน้อย.

พระยา

กจจวาทนต

จางกาทอง

คิดเบงดูยาพ่อ. อยู่ประเทศอังกฤษเจ้านาย
ผู้ใหญ่ยศด้ายาพอน เขามัดเงินดวงมาตงส์
ตงหาเงิน. เขานเอาแต่เงินเดียวเท่านั้น จะ
มีความเว้าความว่าจ้งโต. คณบมีแท้ๆ มัน

นางเพี้ย

ดีสมหน้าตมตาอาชยาหดวงบชาน้อย
โอ้ย! เรื่องชอดินเฮ็ดคอกมาเฮ็ดเงินชวงมา
น ชาน้อยอยากขอห้ามก่อน เพราะมันจะ
หาประโยชน์ได้เหมือนได้ชานบได้จกอย่าง.

พระยา

เจ้าอย่าปากแม่วันทอง! เจ้าบู้จกบอ (ว่า
ช้อยแม่นไผ)

นางเพี้ย

ก็อยู่จก ว่า แม่นยา หดวง หัน แดว ขอเว้า แต่
เพราะอยากแพงเงินไวจ่าย สำหรับเวียกการ
อันดำคณกวานัน.

จางกาทอง

อันใดเด อันจะว่าบดำคณ ได้สำหรับเจ้า
นายผู้ใหญ่เหมือนดังอาชยาพอหดวงเขาน

พระยา

(งอกหน้าได้จางกาทอง) ฟังเบิงดู หมูฟัง

ได้บอเมียเฮาแล้ว? มันคงบออยู๋เมื่อกี้ว่าเฮา
มัยค์มัยค์กิดเพียงใด.

จารกาทอง เฮาแต่อาชยาพอจะว่าแล้ว ชื่อน้อยในเรื่อง
ชอคนน. ถายาพอบบอชอ เขาก็จะขายให้
ใหม่. แต่ชาน้อยคิดเห็นว่าจ้งใดอาชยาพอก
คงจะกินแห้งตามกายหตงแท้แล้ว. จะไป
หาคินทางใดกว้างค้อคินคอนน. ราคากกกๆ
อีกประการหนึ่งถายาพอบบอชอ เขาก็จะว่า
ยาพอบบอมเงิน จะบอเตี้ยเปรียบเขาบอ
อาชยาพอหตวงชาน้อย?

พระยา นนค (ลูกชน) อนุว่าน่าเมียมนนคค้อบอ
อยู๋เมือเมื่อผ้นหยง. ดตบออยู่จกชอคตส์เฮ็ดเอา
หน้าเฮาคา! จ้งว่า! มันบออยู่จกจากุณเบ็น
อาชยาหตวงบอ?

นางเพี้ย (เจ้าผู้เตี้ยว) เบ็นหน้าบักตายคตบนดะ มันมา
ยจะมันมาเย้ย ผัวโตช่าบ้ายศแต่ คณเขา
เวาเรื่องแพนจะจับหายนน มันจ้งแม่นไปนำ
เขาไว.

พระยา (เจ้าให้จากรกาทอง) ไปทะเลเฮด! เจ้าไป
 หลายเตี้ยเวตา. คนพอทั้นเฮ็ดหนึ่งด้อชอชาย
 ก็เจเฮ็ดให้แฉ้วไปดะ.

จากรกาทอง (ลูกชน) แม่แฉ้วชาน้อย. อาชยาแม่
 ชาน้อยชอตาไปก่อน

(นางเพียบบ่อปาก เฮ็ดหน้าฮ้ายหัดบตาซัง)

ชุกที่ ๓

นางเพียบ โออ! กุกมาหน้ายคนเบ้นบ้ายค์เด! ตงแต่
 กแตกอนกยงบอเบ้นจงช. มาดโคชนยค์ชน
 คักตเบ้นเจ้าบ้านดะพานเมืองมาน เดยดม
 คังไป. มนเบ้นหน้าจากรกาทองนดะ อนเพน
 หนกตาย ถกเขายวะเขาเยยเท่าใด แห้งม
 มนชน. เกินกูออกใจเด!

นางสุวรรณทอง (เข้ามา) ยามาเบ้นหยังตังมาเฮ็ดหน้า
 เคราเทมอน?

นางเพียบ หน้าเคราดะค. ออกหน้าพอเจ้าบ้ายค์. ซาถก
 ความยวะเยาบกจากรกาทองอกแฉ้ว. ลูกบ่อ

อยู่...เมื่อหวัะ...เพื่อนพากันไปซื้อดอกไม้มาเย็บดอกไม้
มาเย็บดอกไม้...เพื่อนพาไปซื้อดอกไม้มาเย็บดอกไม้

นางสุวรรณทอง (นั่งลง) แม่ห้ามเพื่อนแต่เด...เพื่อน
ซื้อดอกไม้เย็บดอกไม้ ?

นางเพี้ย ห้ามบอกห้ามกลัวความผิดกลัวเดี๋ยวจึงลง...เพื่อนไป
เห็นแล้ว. เพื่อนบอกฟังความเข้าหยังจกอย่าง
ถ้าเวลาความจะ กว้างเมื่อหน้าอาเมื่อในนั้นนะ.
คงแต่แม่แย้มออก...เรื่องจะคิดแต่งแบ่งให้
ลูกเป็นเหย้าเป็นเรือน...เพื่อนบอกหวักับ
นับชาหน้าแม่. ข้าบอกหน้ายังกลัวว่า
บ่ดีหน้าดีมา บ่ดีมยค์ดีมคักดีเพน. บัก
จากรากทองนั้นจะคิดต่างคิดมดายุโคอยู่ ก็
ยังบ่อยู่เมื่อคิง.

นางสุวรรณทอง ทำท่าไคร้รทเคี้ยว...แดงเงยหน้าขึ้น
อยากดมหน้าแม่ แต่เห็นทิดหนูจนเข้ามาก่อน)

ชุดที่ ๔

ทิดหนูจัน ยามแม่ค่อยเจริญชาน้อย.

นางเพี้ย ยังค่อยสบายคดอก. เขิญนั่งท้าวหนูจัน. เจ้า
ไปได้จึงบ่เห็นมาหัดนพ. แต่ก่อนเคยมาอยู่
ด้อม ?

ทิดหนูจัน วานนชาน้อย ออกไปเบิ่งนา.

นางเพี้ย เจ้าไปนาหะ ? เป็นจ้งใดเข้างามแต่บ่อ ?
เป็นตาสีไค้อยู่ไค้กินบ่อ ? ไก่ชเกี้ยวแล้ว
หะ ?

ทิดหนูจัน งามพอสมควรคดอก ยามแม่ แต่เต็มทีฝนตก
หัด. คือกี้ไค้ดูนาเกี้ยวเต็มทีแล้ว.

นางเพี้ย ตามดูกกระว่าจะไค้หายปานใด ?

ทิดหนูจัน เป็นแต่บุญคดอก ดีไค้แต่สมควร จักพน
หนึ่งพนปดายนคอดบ่อผิด.

นางสุวรรณทอง โท ! คนอายไค้เข้าหายปานนั้น
ของกนกจากเกวียนแต่เพื่อ บ่นของมาอยู่ใหม่
หากบ่อทนไค้เฮ็ด

ทิดหนูจัน ถ้าต้องการไค้ไค้ไค้แล้ว บ่อว่าแต่เกวียน

เดี๋ยวดอก จะเอาหมดกชี้ให้ แต่ว่าเขาน่า
ทอมมันแข็งไต่

นางเพี้ย พุ่พะ ! ยานแต่แก้มหาย ดดเว้าดัดไว้
กอนนอ.

ทิดหนูจัน บอแม่นจรงชนดอกชาน้อย ชาน้อยเว้าตาม
ความจริง

นางสุวรรณทอง ดาวหากยานแต่แก้มดาวหันแล้วอาย
หนูจัน

ทิดหนูจัน เกินช่างเว้าบาปชาน้อยนอ ย่าแม่ (มิดอยู่
คราวหนึ่ง) อาชยาพ่อไปได้คือบ่อไต่ย็น
เดี่ยวปากเพ็น ?

นางเพี้ย เพ็นบ่ออยู่ เพ็นไปชอดินพุ่เค.

ทิดหนูจัน ชอดิน ? ดินอันใดชาน้อย ?

นางเพี้ย ชอดินเอ็ดคอกมา เอ็ดเค้นชองมาเพ็นค
จรรกาทองควาพาไป.

ทิดหนูจัน โท ! บ่อแม่นให้จรรกาทองค้มอกแล้วบอ
อาชยาพอน ?

นางสุวรรณทอง ค้อชแม่นแล้ว ยามใดดาวก็มาดำอิ

นางเพี้ย

ด้าออยเพิ่นเดอย ๆ นะ จักว่าดาวเป็นหยังบู?
 ดูกยังบ่ทหน้อยจกกดอบายมนเทอหวะ? แม่
 มนตงแกตงมายวะเยย เพิ่นให้ตนยศตณ คักด
 ะบอ! เฮ็ดจิงโคจิงซแยกบักจากรกาทอง
 ออกจากเพิ่นได้? หนุจันคิดช่วยแม่แต่แม่.

นางสุวรรณทอง แม่แหวเพ่งอายหนุจันคิดช่วยแต่ทอน
 บุญคุณอายนบอดมตอก.

ทิดหนุจัน (ตอบนางเพี้ย) โดย! ช้าน้อยจะพิจารณา
 ในใจๆนแล้ว.

นางเพี้ย ขอให้เอาใจได้หายๆทอน!

ทิดหนุจัน (แต่เห็นยาพ่อแฉะจากรกาทอง กำลังจะชน
 เอื่อนมา) อาชยาพ้อมาแล้ว ช้าน้อยขอตา
 กอน (ยกมือไหวนางเพี้ย)

นางเพี้ย เชิญเมื่อดเถาะ

ทิดหนุจัน สุวรรณทอง อ้ายตาไปกอนเนอ.

นางสุวรรณทอง อ้ายจิงไปคักทอน (ทิดหนุจันออกไป)

นางเพี้ย สุวรรณทองเอ๋ย สว้ายแล้วให้ลูกไปหามาเข้า
 หมานาเฮ็ดแดงเฮ็ดงายสระตูก.

ชุดที่ ๕

(พระยาต้มฤทธีและจาร์กาทองตามหลังกันเข้ามา)

พระยา ดีใจแล้วบาดนี้ ได้ต้มหมกต้มหวังแล้วดิ้นท์
 เข้าชอนจงแม่นได้กก! ขอยกคอดยากค่อ
 เขา แต่ขอยบอคอปพหาขอยกชอโดด เพราะ
 ยานเขาถูถูกว่าเข้าเป็นคนจน จะเตี้ยพระ
 เกียรติยศ.

จาร์กาทอง แม่แล้วของเด็ก ๆ น้อย ๆ บ่อต้มควรวจะ
 ค่อจะโอม คนชนมนจะต้มหน้าต้มคาบอ ?
 มนจะเตี้ยยศเตี้ยศักดิ์ ค่ออาชยาหัดวงเท่านน
 แดง.

พระยา (หัว) ขอยกคอดจงชนแล้วจงบ่อค่อบ่อโอม

.....

(ย่างขึ้นหลังได้ประตูเข้า พรหมภักดีเข้ามากับทิดแฮด
 พากันนั่งลงให้ว)

พรหมภักดี ยงคอยเจริญคยาหาดาน.

ทิดแฮด ยงคอยเจริญคชาพนอย.

พระยา (บ่นหน้ามาถาม) มาหยงตาแถมาน ?

พรหมภักดี (ยกมือพนม) มาหาหลานได้แล้ว ดูนุ้ย
 ชาวกะหมองกะແຫ່ງ นำเด็กน้อยว่าหลานได้
 ไปเสียดาเสียดการอยู่ทางเหนือมา ได้ยศได้
 ศักดิ์เป็นขุนเป็นกวน.....

พระยา แม่แล้ว ขอยเป็นอาชยาหลวงอยู่เมืองนี้
 ได้เดือนปดายแล้ว เจ็บอยู่บอ ?

พรหมภักดี ก็ได้นุ้ยแต่เด็กน้อยว่ากะหมองกะແຫ່ງ ดูนุ้ย
 บอಕ್ಕ เพราะว่างแต่หลานจากบ้านเฮาไป
 เตาเรียน จนได้เสียดาเสียดการ จนมีลูก
 ตัวใหญ่พอเอาผัวแล้วจึงกลับมาบ้านเฮา ดูนุ้ย
 ก็บอಕ್ಕ .... โอ! เจ้านุ้ยแม่นดกอ้าย
 ทดความ ผัวตัวทองสีบ้าน... เห็นอนควา คง
 แต่ดุนุ้ยเป็นกุมमार ดูนุ้ยกับพ่อเจาก็เคยได้
 ไปทำมาค้า ขายฮ่อม หน้าฮ่อมตา ก็นุ้ยนับว่า
 เป็นดีหายหรือเสียวกนกว่าได้ โอ! พ่อเกิน
 ดีอกดีใจหลานเอ๋ย! หลานได้เป็นคัมหน้า
 เบ่งแย่งแม่บ้านสาวแต่เนอ

พระยา ออ ดูนุ้ย ยาวหาย พ่อแม่! แม่พวก

~~~~~
 เจ้ามาทำการหยิงแท้ ๆ ก้อ
 ทิดเฮด (ก้มกราบลง) เพ็นพาชาน้อยนแฉวมาชาบ

หอดวงอาชยาพ่อ.....

พรหมภักดี ดุงพาบักทิดเฮดนมาชาบมาหอดองหลาน ด้วย
 มกระดเกยวของเดกน้อย (งวักใต้ทิดเฮด)
 มความหอดองเพ็นแฉวใดกัหอดองเพ็นดะ ดูก
 เฮย.

ทิดเฮด (ทำท่าย่ำนแฉวเจ้าบ้อออกเตียง) ช้า...น้อย

...มา...ชาบหอดอง...อาช ..อาชยาพ่อ...

พรหมภักดี คงจิตตคงใจหอดองเพ็นด ๆ ดูกเฮย. อย่าสั้น
 อย่าตายหตาย. อาชยาหอดองกัแม่นดูกกับ
 บ้านหลานกักับเมืองนแฉว.

ทิดเฮด (เจ้าความเก๋สั้นทก ๆ เทื่อง ๆ) —ช้า—น้อย
 —มา— —มา— —ชาบ หอดอง— —อาช—
 —อาชยาพ่อ—

พรหมภักดี มาพ่อตีเจ้าตางดะ.

ทิดเฮด (เจ้ากะเมอะกะมะ) —ขอให้พ่อเฒ่า เจ้าตาง—
 แต่ .ความชืหอดองเพ็นหน เอียนใดกักับปาก

มาแล้ว...มาตลอดหมด จักว่าหายไป
ทางใด.—

พรหมภักดี บกทตแสดน มนมนกนกนาบ่อนหนึ่ง ชง
มนโคชกษาคุ่มครอง แต่ชนพอเช่นแม่พูน
ทง เป็น บ่อน หอม มะเทศกค หดกนา ของมน.
คนมาชอดบณ ทิตจำบ้านใดเคยไปหมาย
เอาคณนณะ มางเพหอมทงจุดเดาเผาหยา
หมด. แดวบกทตแสดน มนมนคาบอเห็น
พดคาบอเห็นโค...โอ! หดงความ.....มน
คาบอเห็นพดคาบอเห็นนงชนคอก คคเห็น
แต่หตานนแสดวดีเวาดีว่าให้.

พระยา แดวเจาดีให้ชอย ฮัดจิงโคให้? ไคนบดใจก
ให้ไปพองคอคาดพุนค.

ทิตแฮด (เวาเดียงตัง) ชานอยบอมเงินจะไปพอง
ฮัดหยากหมาก แคนจงอยากขอ ให้ยาพอเวา
ให้.

พรหมภักดี มนบอพอง มนอยากขอให้ถูกฮองทิตจำบ
มาเวามา ดั่งดอพูโอบ โดมให้ดัง คคคคแสดก
แสดไป.

พระยา ทิดจำปี้แม่ผไท ?

ทิดแฮด ทิดจำปี้แม่ผไทแห่ง เอาหม้ายมาของท่านทหาร
อยู่ในเมืองผไทแล้ว.

พระยา (คันทใจ) ขอยบ่อช่างดีแล้ว แก้อะไร.
หมอนขอยหมักการหลายให้เจ้าเมื่อสระก่อน. หมอ
อินจงมาหาขอยใหม่

พรหมภักดี โดย. เอาแต่ลูกแต่หลานดีโผดแล้ว.

ทิดแฮด ขอให้ยาพ่อแล้ว ให้เป็นถาวร เด็กแล้ว ไปท่อน
คนหลายย่านเพนจะมาม้างเอาฮอด เกียงไฮ้
เกียงนาชานฮอยอก. ดิบอดยานมนมายาค
เอาฮอดเมียชานฮอยฟูน.

พระยา เออ กูดีแล้วให้ดอกหมอนก่อน.

พรหมภักดี คนเป็นคางนง ดุงชิตาไปก่อน. หมอนดุงจะ
มาทาก. เออ ลูกหลาน—ได้เป็นเจ้า
เป็นนายผู้ใหญ่ ดุงก็ดีใจหลายแล้ว. ตุ่ม
แม่บ้านนำสาวหลานเออ. (แล้วให้ทิดแฮด)
ตาเพนเกาะ (บ้อง) โอ! บักทิดคำมี บัก

เดี๋ยวเอ๋ย! มึงตายไปก่อนบ่อทนเห็นลูกเห็น
เคาไคยส์ไค้กักตเป็นผู้ ดมหน้า!

ทิดแฮด ชาน้อยขอตายพ้อไปก่อน.

พระยา เมื่อดเถาะ.

(พรหมภักดีและทิดแฮดพากันออกไป. แต่เมื่อเวลา
พระยาถามกับพรหมภักดีและทิดแฮดนั้น จารกาทองย่าง
ไปมาอยู่แจห้องเบองหนึ่ง ทงแต่ดงกริยาถูถูกพวกพรหม
ภักดีและทิดแฮดด้วย.)

จารกาทอง เจ้าน้ำไทยนอกไไทยนา มนคงบ่ออยู่จกถ้อย
จกความอหยังแท้ละແหม! เฒ่าหัวหงอก
หัวขาวกยังบ่ออยู่เจ้าน้ำเจ้านานายหยัง! อาช
ยา———หุดวงแท้ๆ มนก็ยังฮ้องว่าหลาน
ว่าลูกเดี๋ยวละอย่างนนอย่างน. ฮี! คินแม่น
ปางบูรณเขาดคเอาไปตดคอกม แต่ควายา
พอนใจดเหตอเกิน. สมนบุญกุศลเป็นอาช
ยาหุดวงแท้ๆ ละແหม. (พระยาดใจหัว)
มอนมบุญอยู่บวนส์โคชาน้อย. เฮาพากันไป
เถาะ อาชยาพ้อ.

พระยา ไปก็ไปค. มอหขอยชนอกชนใจคือดีพบของ
ชอบใจโดดดอก.

จารกาทอง คณอาชยาพ่อไปทางใด มันหากรวยโดด
แล้ว! คณผู้สาวฮ้องลัดว่า “อาช—ยาพ่อ!
อาชยาพ่อ!” บาดอาชยาพ่อดุดบ่อเห็นว่า
เขาแม่ณตุกยาพ่อ มีแต่ หด้าๆ! คำๆ!
บะเกินโพดละแล้วอาชยาพอน ผู้ใดก็ดีเอา
เป็น มียหมดละบอ ?

พระยา (หัว) จงชนแล้ว. เจาตมแล้วบอชนว่า
ขอยเป็นอาชยาหวง ?

จารกาทอง ชดมจิงใด ? กยงว่าอาชยาหวง อาชยา
หวงอยู่เด. (พระยาจับเอาหมวกแตะไม้
ค้อน) ไปเทาะชานอยมนชค่า

(แล้วก็เลยพากันออกไป)

ชุดที่ ๖

นางสุวรรณทอง (เข้ามาจับยวบัดเชือกม้วนเครื่อง) มัว
เมานำ แต่เช็ดอยู่ เช็ดกินหลาย เชือกกับบ่อทัพ
ได้มัดได้กวาด.

ทิดหนูจัน (เข้ามาต้องพุ่มต้องพุ่มแล้ว) สุวรรณทอง
อ้ายตมกอกยานะ—ไปสอดไถ่บ้านแล้วจึงอยู่
เมื่อ

นางสุวรรณทอง อ้ายเอาไวได้ ? (ชอกพุ่มชอกพุ่ม)

ทิดหนูจัน (เข็ดตางชอก) โออ! บ่อเห็นก็อย่าทาะ
(ตบถงเตอ) ฮ่วย! อยู่ไหนถงเตอนั้น!

หตง.....หตง.....

นางสุวรรณทอง น้องตกใจหมด ว่ากับกอกยาอ้ายดี
ได้ย.

ทิดหนูจัน (ทำท่าจะออกไปแล้วกลับค่นมา)— นิสสุวรรณ
ทอง บ่อแม่บ่ออ้ายตมอหยดคอก อ้ายตมค่น
มาหาน้องซๆ นิดะ อ้ายอยากเว้านาน้องจก
ความหนง

นางสุวรรณทอง อ้ายมความหยงกเขมูเว้ามาแม่ น้อง

ทิดหนูจัน กฐูวาแดง น้องตะแมนเซอโก่แก้วประสงค์
 คอแตกนาคา อายแม่แนวคนหวายคอเขา
 บอมนั้ได้ สู่วรรณทองเอ๋ย”

นางสุวรรณทอง “น้องบ่อได้หย่อนน้อยหน่อด้กุดสูง พอ
 อยากยกอุ้มหอบบ่ออาจปดงตงได้ ยอยกชน
 เพียงตายงวาคา ยอยกชนเพียงควใจหัด
 แยก”

ทิดหนูจัน ก็ว่าแล้ว อาชยาพอเข้าเพนบ่อว่าจงชนค
 เพนถกความยวระ ความ เย้าของ จารกา ทอง
 เพนถคมดคมนชนทุกมอ เพนถ่เหตยวเห็น
 เท้าโตมคบบอกค้ออายน.

นางสุวรรณทอง น้องกอกุณาจารกาทองนแดง เอ็ดจ
 ไคอาชยาพอ จงจะฮี่ เมอคงวา มนแกดงยวระ
 เย้าเพนให้เพนคณยค์คณควหนนระ ?

ทิดหนูจัน ถ้าน้องหากคกตงใจนำอายฮัด อ้ายจะ
 พิเคราะห์ชอกหาชองทางให้เพนเชื่อว่าจารกา
 ทองคดแกดงเอ็ดให้เพนคณยค์คณคกคก ๆ น้อง
 ชเห็นค่นำอายบอ ?

นางสุวรรณทอง ดายว่าแล้ว! คณเบ็นตงนน จังไคเฮา
 กคกไคกนเบ็นแน.

ทิดหนูจัน ชน เฮามาถ่าบาดคอกนถะ (แล้วเดยย่น
 เรียงกนรียง)

เพลง แหกหนึ่ง

“เข้าทั้งสอง หมายถึง เป็นคู่หมั้น
จะฮักกัน เทาใด บ่อหน่ายแหม่ง
ขอเทวา อารักข เป็นหลักฐาน
และบรรดา ให้ได้กัน ส้มหมื่นหมาย”

ทิดหนูจัน เรื่องอาชญาพอนน อ้ายจะเอาใจใส่ให้จงได้
(เจ้าทั้งถอดแหวนให้พร้อม) อ้ายขอฝาก
ความฮักความแพงอนนไวกับน้อง.

นางสุวรรณทอง (ฮับเอาแหวน) ดีใจแล้วอ้ายเอ๋ย
ขออ้ายจงคิดพิจารณาท่อน ส่วนแหวน
น้องจะกวดไว่ทุกเช้าแดง

ทิดหนูจัน ดาเมื่อก่อนเนอน้อง

นางสุวรรณทอง เชิญไปดักท่อน และให้คิดฮอดน้องแต่
เพอ.

(ทิดหนูจันดีใจดาออกไป)

ลำสุวรรณเขตต์

“บดิน พชยกยางยาย ตามทกนหดวง เดียบหล้า
แดดแดนของ เป้าแปนดะเทินท้อง เอียนบ่อเห็นสายสร้อย

~~~~~
 ด้ายโยนยังหม่อม เห็นแต่ภูเมฆชน ขวางฟ้าต้องบ่อเห็น
 นื่องเคย.

เหตยวเมือทางพระนางนื่อง เห็นแต่ควนกกุ่ม
 อยู่ เห็นแต่ฟ้ากุ่มกุ่ม พระนางนื่องเดาบ่อเห็น คิด
 อยากฝากดอกไม้ นำอากาศกลางหาว ของบ่อมีวิญญาณ
 บ่ออาจเดินไปได้ ชูฟเคย ดูวรรณทองเคย.

(เมื่อทิดหนูจันตงเขื่อนดำไปนั้น นางสุวรรณทอง
 ย่างมาจอบพังอยู่ประตู จ้องคอซองเบ็งคดาวหนึ่งก็เคย
 บิดตัก)

เหมิดสากที่ ๑

ฉากที่สอง

ในห้องรับแขกของพระยาสัมฤทธิ์ตั้งเก่า-๘ วัน lun มา

ชุดที่ ๑

(นางเพียกับลูกสาวนั่งเสียดเวียกแตะตมกันอยู่)

นางเพีย   สุวรรณทองเอ๋ย แม่ตั้งมาออกมาออกใจแท้
คนไปท้อใดแสงออกแสงอั้ง หัวใจแม่ตีบอ
แตกเป็นบนเป็นเบียงสระบอ!

นางสุวรรณทอง   ออกหยิงยาแม่ ?

นางเพีย   ออกองหยิง ? ก็ออกองนำอาชยาพ่อเจ้าเมายศ
เมาศกตหันดะบอ! ลูกคิดเบงตุ ตงแต่ ๓๕
มอมาหน เพนถกถอจากราทองหยิงแต่แต่
มวยวะเพนให้ชอคนด้าๆ ราคา ๓๕๐๐ กับ
ชอฮูปอน แชนไวข้างฝานน ตองฮ้อย หาดับ
กับ...

นางสุวรรณทอง   ฮูปนหนวะ ๒๕๐ กับ ? โท ! ชาน้อย
ตดคิดว่าเขาให้เพนด้าๆ นะ!

นางเพี้ย   ถ้า ๆ หวะ   ให้ออมหนัก ๑๕๐ พุนนะ!   คน
                  อ่มคนจอกนอกก ๓๐๐

นางสุวรรณทอง   โท! เป็นหยั่งอาชยา พ่อมาขอแพ่งแท้?

นางเพี้ย   ก็แพ่งดะบอ   เพ็นว่าเป็นของโบราณแต่ปาง
                  เจ้าอาญ   เป็นของหายากกว่าชนเพ.

นางสุวรรณทอง   โบราณหยั่งของจิงช!

นางเพี้ย   บอแต่เทานนนะ   ดูกเคย.   กคอดูกเห็นน
                  แดว   เพียงซอมามาได้คอกไวทง ๘-๘ โค
                  หนเพ   อยู่ไปอยู่มา   ซาถมมาไปซอบนมา
                  ไวต้องบอกตามบอก.   เคยจนซาเป็นบามัว
                  เมานำไปให้ไปยิง.   โอย! ปานใดจะตุ้ดจะ
                  เต้ยงาด...   ความมัวเมาบ้ายค์ของเพนนนนะ?

นางสุวรรณทอง   อาชยาพอนตงแม่นโพค้อหดแดว.   มัน
                  เป็นน้ำ บักตาย ดับตายวายจาทอง หนนะ.
                  มันเทยวมายจะเยยเพ็น   ปรารถนาจะให้เฮา
                  จีบหายวายรอดแท้แดว

นางเพี้ย   บอแม่นแต่จาทองไค   ท้าวทิดหนูจัน
                  มนกแซกแซงเข้ามาจะมายุ่นนากนอก.

ทิดหนูจั้น อาชยาแม่ด้งมาข้างเว้าให้ชาน้อยแท้.

นางสุวรรณทอง ยามैयाด้งข้างเว้าให้ดาวหลาย

ทิดหนูจั้น (หัว) อาชยาแม่ยังบ่ออยู่กตอบาย ของชา
น้อยเทอบอก

นางเพี้ย กตอบายหยิ่งเหอ! ความมยะเยยของเจ้า
มันบ่อแม่นเก่งกว่าจรรกาทองพูนบ่อ ? ช้อย
บ่ออยากเว้าหน้าคนชงคองจสน.

นางสุวรรณทอง ยามैयाคตอชาน้อยฟังไปเบิ่งก่อน
อยากฮ้ายจคอยฮ้ายตามภายหลัง

ทิดหนูจั้น ขออาชยาแม่จ้งฟังไปก่อน บ่อฟังไปคตอก
จักตองชัวโมงเท่านั้น. ยังตองโมงเท่านั้น
อาชยาแม่คงจักอยู่กตอบายของชาน้อยคตอก.

นางเพี้ย เหอเหี้ย! อยากหัวเด! บ่ออยากไดยินนะ
อຍาดຸ້ມາເວ້າອຸ່ນເກະ

ทิดหนูจั้น อาชยาแม่อย่าฟ้าวฮ้ายชาน้อย จักหนอยน
อาชยาพ้อ แดะ จรรกา ทองกจะ กตบ มาจาก
ให้เหอ เดยวณจรรกาทองเมาเหตาแต่เดว
เมื่อ เวตา มันมา ฮอด ควงเอา เหตาให้มัน กน

หตาย ๆ หตายเท่าใดแ่งด. ขาน้อยจะเป็น
 ผู้กอกให้มันกินดอก. ขอแต่ให้นางสุวรรณ
 ทองเอาเหต้ามาวัวให้ขาน้อยหตาย ๆ ขวดเท่า
 นั้นแล้ว. (งอกได้นางสุวรรณทอง) เหน
 สุวรรณทองเนอ ให้น้องหาเหต้าวได้ก ๕-๓
 ขวดเนอ อายมขวดหนึ่งแ่งนแ่งยานบ่อพอ
 นางเพีย เอาเหต้าวให้เขากินกดีใจเขาเท่านั้นแล้ว.
 นางสุวรรณทอง ดองฟ้งไปก่อนยาแม่เอย หรือจะเป็น
 คือกความตาวว่ากับบ่ออยู่
 ทิดหนูจัน หันเน อาชยาพ้อมาฮอดแล้วเน.

ชุดที่ ๓

(นางเพียบบ่อดีใจ พอเหต้าวเห็นก้อออกไป. นาง
 สุวรรณทองก็เคยออกไปนำแม่. พระยาดีมฤทชแ่ง
 จารกาทของนึ่งเครอนายพรานตามหลังกันเข้ามา)
 พระยา บะ มอนจงแม่ไชคบ้อม ยิงหยงกะบ่อถก.
 คองคมเหต้าวแ่งแม่ชวยเดี่ยทอน (ฮ้องได้
 นางเพีย) นางเพียเอย! ซอกเอาของมา
 แ่งคมเหต้าวแ่ง.

นางเพี้ย (ตอบอยู่ใน) โดย! (เข้ามา) เบิ่งซ่งผู้
ใดก็ค้อเมาแต่ผู้เฒ่าเฒ่า. ยังดีค้มต่อไปอยู่
บอ! ผู้วรรณทองเอ๋ย! จัดแจงเหตาดะ
ของแกมมออกมามีผู้เฒ่าเฒ่า. ถูกเอ๋ย.

(นางผู้วรรณทองเอาเหตาดะเครื่องแกมมเข้ามา)

จารกาทอง บะ มอหยงเนอบบอมีได้จักโค ยังจะได้กิน
เหตาดะแกมมอย่างส่นุกด์น่าน. ได้ก็บ่อฮ้อน
บ่อได้ก็บ่อฮ้อน! อันเพิ่นเป็นเจ้าเป็นนายผู้
ใหญ่. คงความน่ส่นุกด์น่านแท้ๆ. ความ
โบราณกยงวาก “คนเป็นข้อย ให้เป็นข้อย
อาชยา คนเป็นหมา ให้เป็นหมาวัด” (พระ
ยาหัวดง) เฮาคงบ่อมีไซคนอาชยาพ่อ.
ชานอัยคงตงอ้อคัจจรัย! คงบ่อคาดได้หม
มาเฮ็ดดาบซุ่มกัน. ถูกบ่ออาชยาพ่อคงว่าไป
คกแน่แท้ๆ. อาชยาพ่อหัดนไปฟังเสียงดัง
“ฮ” “เบง” ชานอัยคิดว่า “เอาแล้วเนอ” บาด
น่ได้ห้ามหมแล้วเนอ! มันเป็นจิงได้จิงบ่อ
ถกสะโอยจิงแม่นเดียดาย.

ทิดหนูจัน เป็นหยิงจารจงวามบอถอ, ถกนระ แค่มันบอ
อยู่เพราะเพิ่นได้ดูกนอยโพด เพิ่นได้ดู
หวาน, คั้นแม่นได้ดูกโคต ฮ่วย! ให้ว่า
ได้ห้ามหมูซังชะซังชะ โตดตะแหม.

พระยา ข้อยกะว่าแนแนแท้ๆ แค่มันเป็นดังไซค.
อย่าเทาะ เทอหนาจงเอามัน. เขาว่าบน
ของขอยมัน्हมานแท้ๆ ไค

จารกาทอง (เห็นทิดหนูจันถอกเหต๋า ให้, โอ! เขาๆ

ทิดหนูจัน (หัว) แหม จารน เพิ่นหาก ฮีดตางคเป็น
ไค แคความจริงแท้ เอาให้เพิ่นเท่าไคก็
บอพอดอก.

จารกาทอง (หัว) ช่างเว้าช่างเย้ยเอ๋ย! ถอกเอาเจ้า
ของแตก. ไปน้ำกันมาน้ำกัน กินด้วยกัน
ตองคิมตองกัน. บอจอ ความรื่องดำของ
พ่อหมอทองค “ชาวดาวตองร่วมใจกัน
(เพดง” ดาวร่วมส้มพันธ์)

ทิดหนูจัน แม่นแถวเวย! เขาๆ! เฮาเออ! รื่องดำจก
บทเทาะเวย (ขอมือได้อาชยาพ่อ) อาชยา

พ่อ พอกข้าน้อยขอโอกาสเอนมอ^๕น ชน^๕ออก
 ชน^๕ใจแท้ๆ! ไปให้เ^๕นอบ^๕อได^๕เ^๕นจก^๕โต^๕ก
 ม^๕ว^๕น โอ^๕ย! ม^๕ว^๕นห^๕ด^๕ยแท้ๆ! (เง้าให้
 จารกาทอง) เฮ^๕ร^๕อ^๕ง! (เด^๕ยพา^๕ก^๕น^๕ร^๕อ^๕ง^๕ผิ^๕ด^๕ๆ
 ถ^๕ก^๕ๆตาม^๕จ^๕ร^๕ร^๕ม^๕ดา^๕ค^๕น^๕เม^๕า^๕เห^๕ด^๕้า) “ชาว^๕ดา^๕ว
 ค^๕อ^๕ง^๕ค^๕ม^๕ด^๕ว^๕ย^๕ก^๕น^๕ด^๕ม^๕ค^๕ร^๕ ด^๕ม^๕น^๕ ด^๕ม^๕พ^๕น^๕ช^๕ไ^๕น^๕ค^๕ร^๕...
 (ทิด^๕หนุ^๕จ^๕น^๕ถ^๕อ^๕ก^๕เห^๕ด^๕้าให้^๕จ^๕า^๕ร^๕กา^๕ท^๕อ^๕ง) ถ^๕อ^๕ก
 ให้^๕ค^๕อ^๕เ^๕อ^๕ง^๕แ^๕ด^๕. เอ^๕้า! ค^๕ม^๕เฮ^๕้า^๕ค^๕ม^๕! เย^๕ก!
 (เม^๕า^๕จ^๕น^๕เซ^๕ช^๕ัด) บ^๕ะ อา^๕ยา^๕พ^๕อ^๕ห^๕ด^๕ว^๕ง^๕ไ^๕หญ^๕น^๕
 เฮ^๕็ด^๕เบ^๕น^๕ท^๕า^๕เบ^๕น^๕ท^๕า^๕ง^๕พ^๕ล^๕ก^๕แท^๕้ๆ เว^๕ีย! (ค^๕บ
 ห^๕ด^๕ง^๕พ^๕ระ^๕ยา) จ^๕ง^๕ช^๕แ^๕ห^๕ม^๕จ^๕ง^๕ด^๕ม^๕เบ^๕น^๕เจ^๕้า^๕เบ^๕น^๕
 น^๕าย^๕ผ^๕ู้^๕ไ^๕หญ^๕!

ทิดหนุจัน ชน^๕แ^๕ด^๕ว! ค^๕น^๕บ^๕อ^๕. บ^๕น^๕จ^๕ง^๕ชน^๕ช^๕เ^๕ว^๕า^๕ว^๕า แม^๕น^๕
 อา^๕ช^๕ยา^๕พ^๕อ^๕ห^๕ด^๕ว^๕ง^๕บ^๕อ.

พระยา (หัว) เห^๕ด^๕้า^๕เ^๕า^๕ป^๕า^๕ก^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕อ^๕ย^๕า^๕ก^๕บ^๕อ^๕ม^๕น^๕อ^๕
 ด^๕ู^๕เจ^๕า^๕น^๕

จารกาทอง อา^๕ช^๕ยา^๕พ^๕อ^๕: อา^๕ช^๕ยา^๕พ^๕อ^๕ห^๕ด^๕ว^๕ง! เซ^๕ญ^๕ค^๕ม^๕น^๕า
 พ^๕อ^๕ก^๕ข^๕ น^๕อ^๕ย^๕จ^๕ก^๕ห^๕น^๕อ^๕ย^๕แ^๕ด^๕. (ถ^๕อ^๕ก^๕เห^๕ด^๕้า^๕ให้

พระยาแดงเชิญเพิ่นคิม) เอ้า! เชิญ อาชยา
พ่อหลวง! เรียกๆ!

ทิดหนูจัน จารๆ เอาอีกสักหน่อยเถาะเอ๋ย บะเดี้ยตาย
ตั้งแต่ก่อนบ่ได้พบบกกับจาร! โอ้ย! จม
ตนนานปานนึ่งได้พบบก. ฮักแพงเอากัน
แต่เนอจารเอ๋ย!

(ในเวลาดิดหนูจันย่ะ ให้จารกาทองกินเหล้าแดง
ไขความจริงให้ฟังนั้น. ทิดหนูจันเองก็ทำท่าเมาเหล้าจน
เซซัดอยู่ สมอ)

จารกาทอง (เมา) อย่าว่าจารดำๆ แหม ให้ว่าเดี้ยว
ว่าดั้นแหม...

ทิดหนูจัน (หัว) โอ! แม่แดงเวย... เดี้ยวๆ!
(ตบหลังจารกาทอง)

จารกาทอง อาชยาพ่อ เชิญเรียกอีกเถาะ (พระยาเสยอยู่)
บะ อาชยาพอนเบงซังคอบบ่มวนปานใด.
แม่เพิ่นคินน้ำ แต่คอก มาเพิ่นหรือ เด็นซวง
มาพูนบอ? เอ้า! เรียก! (คิม) ส่องคอกมา

เย็กอีก! เต็มเต็มช่วงมา เย็กอีกบาดหนึ่ง!
 สดองกันจ้องของเจ้าอนุ เย็กอีก!

พระยา

(กินแต่บ่อเมาหลาย) เย็กหลายเทอหลาย
 มันจะอยู่กับบ่อใดโตนี โอ! ชุมกันกำบัด
 หนึ่งเนื้อ จะเข้าไปในห้องคราวหนึ่งก่อน
 (พระยาออกไป)

ทิดหนูจัน

(ตบหลังจากรกาทอง) โอ! จารเยย โอๆ!
 หดง! เตียวเยยว่าชนคอก โตนีจ้งแม่น
 บัญญาไวเวย! โตเก่งแท้ๆ! เก่งด้วยโต
 ยะเย้าให้อาชาพาพ่อหดวงหดงเข้ออกเข้อใจ
 จนมเนอจนมคัง เฮ่าฮู้จักแฉ้วเตียวเยย
 กตอุบายโตนี

จากรกาทอง (หัว) อย่าแฉ้วแฉ้วหลาย เฟ็นซีไคยีน.

(พระยาออกมา)

ทิดหนูจัน

คิดเบงคินดำๆ เตียวยังยะเฟ็นซอไคฮอด
 ๑๕๐๐ กีบ (พระยาประหลาดใจก็เดยย่นฟัง
 อยู่ประค บ่อเข้ามาฟัง) ให้ออมเขาเฮ็ด
 อยู่โพนพิไคยีน ราคา ๑๕ อัฐ เตียวก็ควะ

เพื่อนว่าเป็นไทโบราณ ให้เพื่อนชอเถิง ๒๐๐—
๒๕๐ กับ คนฮ่มเจยชาดเขากมแดง เตยว
ก็เจ้าว่าแม่นต๊ะปะทนของเจ้าอนุ บะบัญญัติ
โตเก่งแท้ๆ! โตไปเฮียนมาแต่ได้ก็ ?

จากราทอง (หัว) คนชั้นโตล้มแล้วหว่าเจ้าเป็นจาร์ ?
จาร์...จาร์...บ่อแม่นเขาได้น้ำโต ตังแม่น
เพื่อนอดเพื่อนดังจนได้หตาบเงินหตาบคำพุนโต!

ทิดหนูจัน ก็จว่าเก่งหนแดง

(พรหมภักดีกับทิดแฮตเข้ามา พากันนั่งลงยอมมือ
ไหว้ แต่บ่อมีผู้ใดเห็น)

จากราทอง บ่อแม่นแต่เท่านั้นโตเตยว เสาวยังยวะเพิน
ชออุปอก เห็นบ่ออุปอนแขวนไวหั้น ? แม่น
อุปเตกนอยแถมหตนาๆ เสาดยวะเพิน
ชอฮอดตองฮอยปาย เพินนหมกยอองคอกกา
เสายอองเสายอเพินเท่าโต เพินแฮงมีแฮง
มพชน

พระยา (เฮ็ดหน้าเคียด ย่างเข้ามาต๊ะโต๊ะ) บะ แม่น
หมุ่เจ้าเจ้าหยังอะ! คิดว่าชอยบ่อได้ยิบบอ

ความดีเจ้าเว้ากนหนนะ ?

จาร์กาทอง (ลุกขึ้นไปคบบ่าพระยา) อย่าโกรธอย่าฮ้าย
 นาหมื่นเอ๋ย ไต่หากตกโง่เข้าอหดหันแล้ว
 แต่ว่าไต่บ่อเป็นคนชั่วดอก เดียวบ้านเมือง
 เขาถูกลูกหัวขวัญ ไต่ก็เป็นด้วย ความยัะเยื่อ
 เข้าซ่อ ๆ ดอก. ภายในแท้ ๆ ไต่ตั้งเป็นคน
 ใจดี ส้มไต่เป็นอาชยาหดวงจึงไต่เป็นละ
 แหม!

พระยา มึงอย่ามาเว้าอยู่นอก กูอ้อมพอแล้วความ
 เยี่ยของมึง! มึงดีหนีละฮับหนี! ถ้าคนไป
 กูซีเอามึงตกคันไต่!

จาร์กาทอง อย่าฮ้ายนะเพื่อน ไต่เป็นเจ้าเมือง เป็นยา
 หดวง ไต่หากตกถ่อเอาแล้วกยอมโง่สะค
 ซิฮ้ายซิโกรธเฮ็ดหยัง ?

พระยา บักจองทอง! กูบ่อเคยเห็นคนชั่วปาน
 จักเทื่อ !

จาร์กาทอง ยามไต่ไต่ก็ว่าเข้าเป็นคนโง่เป็นคนชั่ว แต่
 บ่อแม่พเข้าโง่ แม่พไต่เองหันโง่ ถ้าบ่อ

เป็นดังนี้โตจะฟังความเย้ยของเฮาบอ.

พระยา มึงอย่ามาเว้าอยู่นี้! จะหนีไปได้ฮีบหนีไวๆ!

จากราทอง จักโตโง่หรือบ่อ โง่ก็ปาน นนตะคิดเบิ่ง แต่โต
กับเฮาเมื่อเป็นกุมมารอยู่น่ากนั้นนนะ โต
เขียนหยงกับบ่อได้ อันโตก็ถ่ายน้ำเฮาหมด
บาดน เห็นโตได้เป็นอาชยาหดวงแล้ว โต
ซิโงซิเง้นว่าโตฉลาดเด่ดยวกว่าเฮา มันจะ
แม่นบ่อ? คิดเบิ่งคักๆดู.

พระยา มึงอย่าเว้าอยู่นอก! เขี่ยตแม่มึง! (ดุกออกไป)

ชุดที่ ๔

พระยา

(ย่างไปย่างมา) เกิดเป็นคนมา กุบ่อเคย
 ถกหักถกหักคนปานหนจากเทอ!... เดินช่อง
 ม้ากูเต!... คอกม้ากูเต!... กูจะขายให้ผู้
 ไตเขาจึงจะเอา!... (นางเพี้ยแฉะทิดหนุจัน
 ยืนเบ่งอยู่ พระยายืนคิดไปคิดมาเหตยวเห็น
 คนขี่ม เห็นให้ออม เห็นฮูปแฉะนอยู่ฝา
 ถักควาเอามาหักมาเตะฟาดถม ทิดหนุจัน
 ยานก็เลยออกไป) เป็นน้ำของหมูนละมันมา
 พาให้กูหลงคังไป... (คาวหนึ่งเห็นพรหม
 ภักดี แฉะทิดแฮดนั่งหมอบอยู่แจตงยานทง
 ตัน) อ้าว! พ่อเฒ่าเจ้ามาอยู่ไหนแต่ปางใด?
 (เง้าแฉะหนึ่งตง) หยิบมาพดู.....เป็นจิ้งโค
 เรืองราวของเจ้าหนนะ (พรหมภักดีแฉะทิด
 แฮดคตานเข้ามาทงตันทงด้ายอยู่) เข้ามา!
 เข้ามา! พ่อเฒ่า! เข้ามา! อย่าดูยาน.

นางเพี้ย

เขาไปโกตๆเพิ่นพุนค (พรหมภักดีแฉะทิด
 แฮดกทำทายานตันด้ายอยู่)

บ้ายศ

๓๕

~~~~~
พระยา เจ้าให้ช้อยฟังดู คับปดายสายเหตุนั้นเป็น
จั่งใด ?

ทิดแฮด มนกเบตตังพอแต่พรหมภักดี ได้หลวงปู่อาช
ยาพอฟังนนแล้ว.

พรหมภักดี ความมกมเคเตหาเจ้าหนแล้ว

พระยา เออ คับเป็นจั้งชกตแล้ว ก็แม่นเขาตัง
แกตังชมเหงพวกเจ้าแล้ว. ไหมเองช้อย
จะเรียกมันมาทำโทษให้.

ทิดแฮด ช้อยชอบบ่ให้ปดบ่ใหม่ได้โทษมัน พอแต่
ให้มันตังคินแล้วก็แล้วไป. คนคอกันบ่
อยากให้เขาได้รับความทุกข์ยากลำบากใจ.

พระยา อย่าฮ้องใจเทาะ ช้อยจะพิจารณาให้ได้คัง
ความมกของพวกเจ้าคอก.

พรหมภักดี (งวักใส่ทิดแฮด) เพนเวาตนาจั้งชกยงโต
แต่ (เจ้าค่อพระยา) คับเบตตังนกกตอกต
ใจแล้ว. โอ! ลูกหลานได้เป็นเจ้าเป็นนาย
ผู้ใหญ่ คับแม่นบ้านาตาดังน เกินว่าตุงต
ใจทลายแล้ว!

พระยา (ฮ้องไล่ลูกสาว) สุวรรณทองเอ๋ย! ย้าย
 น้ามากินแด่ดู! (นางสุวรรณทอง เอาแต
 น้าและจอกแก้วเข้ามาเหย้าให้พ่อ.)

นางเพี้ย บาดนอาชยาพ่อคือชู้ เมื่อก็งแฉงนอว่าคก
 ดอจรรกาทองนะ? แม่พกกดอบายของทิด
 หนูจันคอกใด พาให้อาชยาพ่ออยู่เมื่อก็ง

พระยา (หัวส่ายๆ แต่) ช้นบอ? มันไปอยู่ไ
 แฉง?

นางเพี้ย มันเห็นอาชยาพ่อฮ้ายหลายมันย่าน มันเคย
 เข้าไปดออยู่ในเชื่อนครวพุนเน.

พระยา เอ็นมันออกมาดู

นางเพี้ย (ฮ้องไล่ทิดหนูจัน) หนูจันเอ๋ย! ออกหาหา
 แม่แด่ดู!

ทิดหนูจัน (ชานคอบ) โดย! (แฉงเข้ามา)

พระยา (ตบบ่าทิดหนูจัน) หนูจันเอ๋ย——พ่อชอบ
 ใจหลายๆ แฉงในการที่เจ้าได้ฮักกอดอบาย
 ให้พ่ออยู่เมื่อก็งน.

นางสุวรรณทอง นอingkชอบออกชอบใจ น้าฮ้าย
 หลายๆ แฉง

นางเพ็ญ หนูจุนเอย แม่ขออภัยน้ำเตาเนอ แม่ได้
 ก้าวได้โกรธให้ลูกนนั้นนะ ! แตะนค่อไปแม่
 ขอผูกกรกผูกแพงไวกับลูก

ทิดหนูจัน ลูกกขอยอมมอหน้าเตว

พระยา หนูจุนเอย บาดนเหิมตเควระให้เหิมตเซญ
 ของพ่อเตว. การทลูกได้เฮ็ดให้พ่ออยู่เมอคง
 ดงน ก็แม่ลูกเฮ็ดคุณความดีให้พ่อเตว
 ครอบครวของพ่อ บอมอนเปรียบได้เตว.
 เพอคอบบุญแทนคุณลูกน พ่อชูปลูกปง
 ให้ลูกเอากนกับสุวรรณทองดะลูกชิตใจบ่อ?

ทิดหนูจัน ถ้าอาชยาพ่อโปรดประทานอย่างน ชาน้อย
 ก็สุดอกสุดใจเตว.

พระยา สุวรรณทอง เคยวนพอเห็นดจะผูกแขนมัด
 มอให้ลูกเอากนกับทิดหนูจัน ลูกจะเอาบอ ?

นางสุวรรณทอง ลูกกบอเหตอความพอคความแม่เตว.

นางเพ็ญ (เจ้ากับพรหมภักดี) ดุงอยู่กค่อมพอแม่
 ขอให้ดุงเป็นเถา เป็นแกผูกฮักผูกแพงให้ลูก
 ให้หลานเต.

พรหมภักดี โดย เป็นโอกาสแล้ว ช้าน้อย.

ทิดหนูจัน (บึ้ง) เกินว่าดีใจระมุน! กตอุบายก็ได้
ผลดี แล้วยังจะได้สมหวังอีก! อ่อนช่อนใจ
โพล ขอร้องเพลงเดี่ยวก่อนเถาะ (ร้องเพลง
“บ้ายค์” ทำนองของคุณพ่อคุณช เนอร้อง
ของท้าวทองเพ็ช):

“มนต์ใจได้ไชยไชยสมหมาย
เพราะเพอเทพาพรหมช้อยชูทั้งค้าย
ขอให้ลายใจน้องวรรณทองของพ
จงไดยินดีด้วยดอมอ้ายไชยคม”

ลูกคู่

(ตัวละครหมดทุกคนพร้อมกัน)

“ไม่อยากอยู่ฮ่อมเบอง สู้ชาติเมืองคน
อย่าแฉวงสูงศักดิ์ ยศนามหายดิน
เฮ็ดให้พอดตาม พองามสมส่วน
ทั้งเขาของเครื่องใช้ อย่าถนถนควน”

ทิดแฮด

บะ หนูจันนค้ออ่อนช่อนใจแท้! เฮาได้ดิน
หอม เฮาคัน-เฮากดีใจคอกัน. เฮากต้อง
ร้องคอกัน (ร้องเพลงอันเดียวกัน)

เฮาก็นึกได้ ดินไผ่คันทา
 ด้วยว่าเตโชเซ้ง พ่อพระยาองค์ดำ
 ขอให้เทพาพร้อม โมทน่าน้ำช้อย
 ผู้เพินได้ไผ่คันทา ปางฮ้ายก็อพดอย”
 (ถูกคุ้ย)

พระยา ไผ่ก็ดีใจหมด! เฮาเองก็อยู่เมื่อคังว่าเฮาได้
 ถกหดอกถ่อเฮา เฮาก็จะรองคอกน.
 (ร้องเพลงอันเดียวกัน)
 “เฮาได้หดไห่ดบ้า ปานบ้วยปางหดวง
 จนได้ดื่มคนโต โง่เงามวงววง
 บคนดัดตง คอกนคดคดอง
 เกงวาเบนเจ้าพา ออย่าดมบงแจวบอง”
 (ถูกคุ้ย)

จากราทอง (ถอกนฮ่มเพหนบรกรักถอบคันทา ยังเมา
 เหล่าอย่างเซซัดเซซัดอยู่) ไผ่ก็ดีใจหมด!
 เฮ่ผู้มกถอบายด เฮาก็ดีใจคอกน! เฮาก็
 คองรองคอกน! (ร้องเพลงอันเดียวกัน)
 “ช้อยได้ดวงหดอกถ่อ ยาใหญ่เมาหด

ปานกับมาทาเวร

เงื่อนเงาฟูฟุ้ง

ชาวอดมมาเจ้า

จอมทัพยาใหญ่

คัดห้าบ่อตะเวน

จำนั้ได้ใจ"

(ถูกคู่รบ)

(เมื่อถูกคู่รบสุดแค้น ทัดหนุจัน ทัดแฮด พระยา
 ต้มฤทชและจากรกาทองกรของกันใหม่. บทในบทลาว
 ต่อๆ กันไป มีถูกคู่รบดังคราวก่อน)

ปิดฉาก

จบเรื่องบ้ายศ

เรื่องละครอื่นๆ ยังมีอีก ใผ่ก็อ่านบอกไป !

=คำทอง=

หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ เที่ยงเที่ยง* ถนนบำรุงเมือง พระนคร
 นายเคี้ยวโซ้ม เจ้าของ ผู้พิมพ์ โฆษณา 2493

ท่านนักเทศน์ นักธรรมและนักศึกษา

ข้าพเจ้าขอเสนอ หนังสือที่เป็นสาระดีอันใหญ่ยิ่งแก่ท่าน คือ

ประมวลหัวใจ ธรรมกถึก เล่ม ๑-๒-๓

รวบรวม คำภา-ชาติ พร้อมทั้งคำแปลอย่างละเอียด บอกที่
มาอย่างชัดเจน เหมาะแก่ท่านนักเทศน์ นักธรรม ราคาเล่มละ ๕ บาท

คู่มือการสวดมนต์ และพิธีการทำบุญ

อธิบายการสวดมนต์และการทำบุญต่างๆ พร้อมปาฐะและ

คาถาเฉพาะที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ เหมาะแก่บรรพชิตและ

คฤหัสถ์ผู้สนใจในธรรม ปกอ่อน ๓๓ บาท ปกแข็งเคียนทอง ๔๓ บาท

คู่มือพระอุปัชฌายะ และพระกรรมวาจาจารย์

ประมวลความรู้และหน้าที่พระอุปัชฌาย์ พระกรรมวาจา พร้อม
ด้วยกฎสังฆาณัติ ระเบียบและการบรรพชาอุปสมบทแบบ

ธรรมยุตและมหานิกาย ปกอ่อน ๕ บาท ปกแข็ง ๑๕ บาท

คู่มือฉาปนกิจเทศนา

โดยปุจฉาวิสัชนา ๒ ธรรมาสน์ ท่านจะทราบประเพณีการศัพ
ธานิสต์แห่งการเผาศพ จากเรื่องนไคต ราคาเล่มละ ๖ บาท

ทั้ง ๔ เรื่องนี้ รวบรวมและเรียบเรียงโดย

คล้อย ทรงบัณฑิตย ป. ๖. เปரியญเอก

นิสสิตมหาธาตุ วิทยาลัย

มีจำหน่ายปลีกและส่งที่ โรงพิมพ์เลียงเชียง

เลขที่ ๒๐๓ ถนนบำรุงเมือง เชียงพานเต้าชิงช้า ตอนประตูพระนคร